

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőik.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTALAJTOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, iratok és hirdetések küldendőik.
Kéziratokat vissza nem küldjük. Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér; magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 10 fillér. Nyílt-tér sora 1 korona

Megint fenyeget — a kamarilla.

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Valamikor, jó régen, Cornelius Gal-
lus ezt írta: „plus ratio quam vis caeca
valere solet“, ami magyarul annyit tesz,
hogy ésszel jobbára többre lehet menni,
mint nyers erővel.

Ez igaz volt a rómaiaknál latinul,
igaz maradt nálunk magyarul, — de igaz
még németül is Berlinben; és igaz
zagyva nyelven Bécsben.

A szabadság századában élünk; —
csaknem azt irtam: a szabadosságban;
tehát a trónörökösöknek is feltétlenül
szabad egyéni véleménnyel birni; de
a legkritikább esetben szokták ezt a még
élő uralkodó véleményével szembe he-
lyezni a nyilvánosság előtt.

Mégis rövidesen ily irányban két
eset is történt; az egyik jelentéktelen,
a másik igen nagy horderejű. Trónörö-
kösök szembe helyezkedtek a nyilvános-
ság előtt uralkodók felfogásával.

Az egyik eset a rokonszenves, a
fiatal német trónörökösé volt, aki fejé-
vel bölintva helyeselgetett annak, aki
atyjának, a császárnak külügyminisz-
terét támadta és politikáját helytele-
nitette.

Tudnivaló, hogy az uralkodók a
külpolitika magasabb irányítását ural-
kodói jognak tekintik mindenütt; a fiatal
trónörökös tehát (valószínűleg nem
kihegyezett eelzással, de inkább ösztön-
szerűleg követve saját meggyőződését)
az ő uralkodó atyjának politikáját
helytelenítette a nyilvánosság előtt fej-
bölintgatásával.

Atyja intésére azonban mindjárt
belátta, hogy helytelenül cselekedett;
és még az nap személyesen rendbe hozta
az ügyet egy nagyon korrekt nyilatko-
zattal, a megbántott miniszterrel szem-
ben.

Midőn a német trónörökös ezt
megtette, nem csorbitotta a maga te-
kintélyét, sőt ellenkezőleg, növelte azt
minden gondolkodó ember előtt; mert
nem lehetett be nem látni azt, hogy
elég lelki ereje, önuralma és belátása
volt a fiatal trónörökösnek arra, hogy
azt tegye, ami feltétlenül helyes volt
az ő helyzetében

Sajnos, hogy éppen most a másik
példát a mi trónörökösünk adta, aki
a nyilvánosság előtt tanuskodott afelől,
hogy szívvél-lélekkal helyeselte azt,
hogy Konrad vezérkari főnök belele-
gyedett a külpolitikába, amihez semmi
köze sem volt és mégis e téren újat
huzott a külügyminiszterrel; akadékos-
kodott, torzsalkodott, irányítólag akart
belefolyni azokba a külügyekbe, melyek
az uralkodó, nagy vonalakban, saját
maga szokott irányítani az ő (sajnos,
nagyon korlátolt felelősségű) külügy-
minisztere utján.

A külügyminiszter felelőssége valő-
ban nem nagy, de mégis nagyobb, mint
a vezérkari főnöké, akié a semminél is
kevesebb. Ez egyszerűen egy magas
rangra emelkedett katona és semmi
más, akit a két ország közösügyes had-
ügyi budgetje fizet azért, hogy az ural-
kodónak és katonai felebbvalóinak en-
gedelmeskedve, a hadseregére vonatko-
zólag bizonyos ügyeket végezzen.

Vajjon mi köze volt a katonának
ahoz, hogy „a külpolitikai tüneteket
állandó és intenzív figyelemmel kísérje“
(mint ahogy a meglepő közleményben
szó szerint olvasható). E tüneteket első
sorban az uralkodó figyeli, másodsor-
ban a közös külügyminiszter a két ál-
lam miniszterelnökével együtt. E meg-
figyelésekből levonható következmé-
nyeket le is vonják az említett illetékes
körök. A vezérkari főnöknek pedig
lenne elég dolga arra, hogy ne faragjon
ki maga számára „az érintkezési felüle-
tekből surlódási felületeket“. Apelles
festő Konrád volt vezérkari főnöknek
is elmondhatta volna, amit a bakancs-
csinálónak mondott: „ne sutor ultra
crepidam“ (ami szabad fordítással annyi,
mint: maradj meg a mesterségednél!).
Nem volt alkalmunk megtudhatni, hogy
Konrád báró jó vezérkari főnök volt-e?
De azt kézzelfoghatólag megláttuk és
megláttuk, hogy rossz külügyminiszter
lenne, mert egyszerre háromfelé is pro-
vokálná szomszédainkat. Ebből pedig
valószínűleg az lenne, hogy három
oldalról vernék meg őt egyszerre, annál
is inkább, mert hiszen ő mondja leg-
hangosabban, hogy a hadsereg már
alaposan rossz és elégtelen, ami áll is,
nem is.

A trónörökös által végtelenül ked-
velt katona, e nagy ur öröme Bécsben
marad továbbra is. Ezt az örömet nyil-
tan ki is fejezi a nagy ur. Konrád a had-
seregfelügyelői rangot kapja, amely
rang nem kötné Bécshez; de ő mégis
Bécsben lesz.

Mi magyarok, ezzel még tisztábban
látjuk, mint azelőtt, az egykor nagy-
hatalmu kamarilla újra képződését az
uralkodó széke körül.

Aggódva emlékezünk vissza arra,
hogy mennyi bajt, mennyi rázkódtatást,
mennyi szenvedést, mennyi veszélyt
hozott a kétállamu monarchiára a ka-
marilla a multakban.

Isten óvja meg a hazánkat attól,
hogy olyan multak, amelyeket örökké
multaknak hittünk, ismét jelenné le-
hessenek.

Hány tartomány elvesztét, hány
csatában irtó vereséget idézett már elő
az az irányzat, melyet a felelősségtelen
kamarilla teremtett!

Az ősz uralkodó életbölcessége és
erős akarata megóvta végre a dinasz-
tiát, a trónust, a monarchia két államát
s ezzel a mi szegény édes hazánk népét
is a kamarilla siri lehelletétől.

De most, úgy látszik, hogy ismét
megjelenik a régi csontváz az ő kicsor-
bult és mégis halálos kaszájával kezében.

Mi lesz ebből a két államu monar-
kiából, ha katonák, akiknek még csak
arra sem volt alkalmuk, hogy kimutas-
sák, hogy tudnak-e valamit a maguk
mesterségéből a csatatéren, a végtelkéig
avatkoznak bele abba, ami a nemze-
tekre háborukat zudíthat s a trónusra
halálos veszélyt hozhat.

Mi lesz ebből a két államu monar-
kiából, ha a király egyet akar, a trón-
örökös pedig mást és nyíltan ki is
mondja, hogy csak mint „engedelmes
katona“ és „nehéz szívvel hajlik meg
a legfelsőbb döntés előtt“.

A fát, amelyet a trónörökös most
vág, maga alatt vágja, mert egykor ő
lesz fenn a fán; mi pedig a logika tör-
vényei szerint gondolkozva, egy szót
mondunk csak neki erre, e szót, hogy:
kár!

Mikor Konrád Auffenberget, mi-
helyt ez miniszterré lett, rávette, hogy
a katonai állományokat menjen vizs-
gálni Tirolba a hegyre (auffen berg), egy
csapásra levizsgázott mint diplomata.
Valóban jól néznénk ki, ha neki is szava
lenne a külügyekben! Ugy kellene
imádkoznunk, hogy ments meg Isten
az ő szavától, mint ahogy mások ekkép
imádkoztak egykoron: „Ments meg min-
ket a magyarok nyilatától“. Hej de régen
volt ez!

Kamarai közgyűlés.

A székelyföldi keresk. és iparkamara f.
évi nov 30-án teljes-ülést tartott Tauszik B.
Hugó kir. tanácsos elnök vezetésével. Ez volt
első ülése az új székházban minek alkalmá-
ból az elnök melegen üdvözölte a megjelen-
teket. Új korszak fordulását jelenti, — úgy
mond — hogy a székelyföldi közgazdasági
érdekek fölvirágoztatására hivatott kamara sa-
ját székházába költözhetett s negyedszázados
multjához méltó sikerrel folytathatja megsza-
porodott teendőit. Ehez kitartást és szeren-
csét kívánt.

Napirend előtt bejelentette, hogy *Beöthy*
Lászlót keresk. miniszterre kineveztetése al-
kalmából tavrítalig üdvözölte s később a
hazai kamarák testületi tiszteletében is részt-
vett az elnökség; hasonlóképpen *Bernády*
György polgármester kamara lev. tag udvari
tanácsosi címmel történt kiténtetése alkal-
mából is.

Napirend során beterjesztette az elnök-
ség a kamara és az ipari pályára neveltetett
székely fiuk költségvetését.

Előbbit 47336 K bevétellel 46890 K ki-
adással és 446 K felesleggel; utóbbi 30000
K bevétellel és 30000 kiadással elfogadták.

A székely fiuk kiképzésére nézve elhatá-
rozta, hogy az iparfejlesztés nagy céljaira
való tekintettel, elsőrendű iparüző hazai
városokba ezután is helyez el székely fiukat
különösen olyan iparágakra, melyek megho-
nosítása itthon kívánatos. E fiuk felügyelete
és ellenőrzéséről továbbra is megfelelően
gondoskodni fog.

Folytatólag több végeladási és vásártar-
tási ügyet intézett el. Többet közülök ele-
gendő indok hijján elutasított. Allást foglalt

az építő-ipari vállalkozók kereseti követeléseinek biztosítása; a vagyon hiány megszüntetése a kereskedelmi alkalmazottak továbbképzése; megbízható statisztikai adatok gyűjtése az iparfejlesztő bizottságok újjászervezése ügyében. Elhatározta, hogy a Marosvásárhelyre tervezett szűkebb keretű kalotaszegi kiállítást erkölcsileg támogatja az 1912 évi szófiai nemzetközi kiállítást az érdekeltek figyelmébe ajánlja.

Végül megválasztotta a kamara levelező tagjait: Köllő Ignác marostordavármegyei alispánt; Dr Ujfalusi József csikszeredai és Dr Török Andor kézdivásárhelyi polgármestert; Radó Sándor marosvásárhelyi lb. főmérnököt; Nagy Endre felsőkeresk. iskolai igazgatót; Áschenkrenner József és Háner Viktor felsőkereskedelmi iskolai tanárokat, Halász József marosvásárhelyi Agrártakarék-pénztári igazgatót.

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamarát üdvözöljük az új székházában tartott első ülése alkalmából. Azt kívánjuk, hogy az új székház kebelében új rendszer honosuljon meg. Új rendszer, melynek áldásait ne csupán Marosvásárhely, hanem az összes székelyföldi városok és vármegyék jótékonyan érezzék és élvezzék.

Mi és velünk együtt mások is, nem szívesen néztük, hogy a székelyföldi kamara végleges székhelye helyhez kötött legyen. Jobban szerettük volna, ha sorrend szerint a székely vármegyék központján tartózkodik. Ez azonban most már túlhaladott álláspont.

De arról a reményünkről lemondani nem akarunk, hogy a tévesen „marosvásárhelyi”-nek címezett és tényleg legnagyobb részben Marosvásárhely érdekeit szolgáló kereskedelmi és iparkamara iránya jövőre megváltozik.

Meg kell változzék a címe is, mert működési tere nem egyedül „marosvásárhelyi” s ha eddig az volt, ezután ne legyen az. Ezt kívánja, követeli az osztó igazság: a Székelyföld érdekeiben.

A címváltozás azért is szükséges, hogy állandó figyelemzettelül szolgáljon; folyton szemelőt legyen, hogy a székelyföldi iparkamarának csak a székhelye „marosvásárhelyi”, de működési köre a Székelyföldé.

Ez felel meg a tényleges valóságnak s ezt önmaga az iparkamara kell kieszközölje, kezdeményezze. Hiszen egy iparos vagy kereskedő sem használhat cégén, nyomtatványain vagy hirdetéseiben oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek. (1884. XVII. t.-c. 58 §.)

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara címe (cége) tehát e szerint a valóságot nem fedi és minél előbb megváltoztandó. Ami az egyesnek nem szabad, azt a közérdekű intézmények sem használhatják jogosan, észszerűen...

Reformálni kell a címet és magát az eddigi rendszert is. Állítsassék fel minden székelyföldi vármegye központján egy-egy kamarai kirendeltség, mely a központhoz tartozzék ugyan, de a perifériákon támasza, segítője, utmutatója legyen az iparosoknak. A hatóságok elé kerülő iparügyi és kereskedelmi kérdésekben pedig szakvéleményével szolgáljon.

A hazánkba beözönlő külföldi iparcikkek kiküszöbölése szempontjából, kezdeményezze a házi-ipari szövetezéseket a földművelési miniszteri kirendeltséggel karöltve. Szervezzék az áruaktárákat megfelelő kamatmentes államkölcsonnel. Az ipari hitelszövetkezetekkel kapcsolatosan pedig a termelő és értékesítő szakosportok élén vezetőként szerepeljen, mint arra hivatott szélesebb látókörű vezéregyéniség.

Szóval a teendőik egész sorozata várja az ámbiciózus kamarai titkárok kiküldésének

rendszeresítését. Vajjon lesz-e, aki ezt a becsületet, köz-szükséget képező tervet figyelembe vegye és vasmarokkal megvalósítsa! ? Bár csak lenne! ARGUS.

Jövő évi esküdte.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén működő esküdtbíróóság tagjait kisorsolták. E szerint a jövő évi esküdtek ezek:

Ádám Dénes, Ágoston Béla Székelyudvarhely. Ájvász Kristóf Székelykeresztur. Albert Péter, Baczó László, ifj. Balázs Ferenc Balázska Károly, Baló Zsigmond Székelyudvarhely. Balázi Dénes Bikafalva. Balázs Károly Fenyéd, ifj. Balázs István Székelybetlenfalva, id. Balázs Lajos, Barcsay Károly Barabás Ignác, Bartók István, Bíró Sándor, Bodrogi István Székelyudvarhely. Benke Mihály Siménfalva, id. Benedekfi Sándor Rugonfalva. Benedek Géza Székelyudvarhely, Berze Albert Székelyszentkirály. Bíró István Székelyudvarhely. Bíró Mihály Bethfalva. Bíró István Székelyudvarhely. Bokor Ferenc Székelybetlenfalva. Burghardt Gyula, Csató Imre, Csánki József, Csép Ignác, Chalupka Rezső, Daróczi Miklós, Darvai Albert Székelyudvarhely id. Dakó József Tibód. Deák József Alsóboldogfalva. Demeter Domokos Székelykeresztur. Demeter Ákos, Dénes Ferenc, Dézsi Balázs, Dobos Ferenc, ifj. Drágomán Domokos, Etédi Béla, Fekete Béni, Félegyházy Antal, Ferenczi Károly, Fischer Ferenc, Flórián Kristóf, Ferenczy Gyula, Fülöp Sándor Székelyudvarhely. Farkas Pál Agyagfalva. Füle István Székelyudvarhely. Gagyi Lajos Etéd. Gáspár Balázs, Gáspár Dénes Székelyudvarhely. Gagyi László Alsóboldogfalva. Gál Mihály, Gyarmathy Ákos Székelyudvarhely. Gyarmathy József Alsóboldogfalva. Gyárfás Endre Székelykeresztur. Harsia Jusztinián, Hánn József Székelyudvarhely. Hermann Márton Erked. Hlatki Miklós, Horváth József, Imrich Vilmos, Jakab Antal Székelyudvarhely. Jeddi Tamás Rugonfalva. Dr. Jodál Gábor, Kassai Dénes Kassai Gyula, Kálnoki István Székelyudvarhely. Kányádi Miklós Nagyalambfalva. Kedves Domokos Kadicfalva. Keszler János, Konrád Albert, Kovács Dániel, Kovács Dénes, Kovács Domokos, Kovács Gergely Székelyudvarhely. Lőrinczi Géza Székelykeresztur. Löbl Mendel Székelyudvarhely. Lőrinczi Lajos Székelykeresztur. Lukács István Méréfalva. Maksai Lázár Székelykeresztur. Márk Albert, Mertz Károly Székelyudvarhely. Máthé Pál Bikafalva. Máthé István Ferenc Zetelaka. Mátéfi Áron Szentábrahám Mészáros Zoltán, Nagy Miklós Székelyudvarhely. Nagy Ferenc Zetelaka. Nagy F. Elek, Patakfalvi J József Székelykeresztur. Pap Sándor Méréfalva. Pap Máté Gábor Homoródszentpál. Dr. Pál Ernő Székelyudvarhely. Pál István Oroszhegy. Pete Mózes Oklánd. Persián János Székelyudvarhely. Parajdi Zsigmond Felsősfalva. Rác Péter Homoródmás. Rösler Károly, Rudnyák Péter, ifj. Sándor Gergely Székelyudvarhely. Sebők Márton Küllőkeményfalva. Sebestyén Áron Zetelaka. Simó János, Soó Gáspár Székelyudvarhely. Soó Antal, Soó István Székelybetlenfalva. Simófi Károly Parajd. Szikszai András Lövete. Sükei Ferenc Olasztelek. Sárosi Dénes Petek. Szabó István, Szakács Gyula, Szabó György Szabó Ödön, Szabó József, Tályán Gyula Székelyudvarhely.

Pótesküdtek:

Almásai Lajos, Bajna Ignác, Balázs Károly, ifj. Barabás Áron, Barabás Miklós Székelyudvarhely. Bartalis Imre Székelybetlenfalva. Gellért Lajos, Györfi Lajos, Hein Pál, Hermann György, Horváth Albert, Kassai Árpád, Kállai Sándor, Képiró Lajos, ifj. Péter József, Páhán Károly, Szabó Dezső Székelyudvarhely. Szélyes Ferenc Béta. Szélyes János Bikafalva. Szebeni Antal, Szeles Dénes, Szentés Márton Székelyudvarhely. Szilágyi

Mózes Bögöz. Szebeni Balázs Székelyudvarhely. Szécsi Ferenc Agyagfalva. Sándor Albert úri Farcád. Székely Mózes Felsőboldogfalva. Szorgér Ferenc, Dr. Szöllösi Ödön, Tamás Gáspár, Tamás Lajos, Tassaly Lajos, Tóth József, Tunyogi Cs. Ferenc, Valádi Sándor, ifj. Vass András, Zárug Antal, Zöld János, Zakariás Ferenc Székelyudvarhely, Zongor Márton Agyagfalva.

HIREK.

— **Beállott a tél.** December hónappal országszerte beköszöntött a tél. Fehér hólepel borítja az édes anyaföldet és csikorgó hideg járja át hiányos öltözetű embertársainkat. Ilyenkor legborzasztóbb a nyomor, a nélkülözés mindenfelé. Meleg szoba, meleg étel! Ezek a rideg, hideg, zord tél kellemetlenségeit feledtető eszközök, melyeket még oly igen sokan nélkülöznek napjainkban is. Az emberbaráti szívek ilyenkor nyilhatnak könyörületre és Jézus-Krisztus fenséges példáját most gyakorolhatják leginkább. Az ember szeretet mindennél erősebb kapocs. Szeretet nélkül az emberi szív pusztá, kihalt, mint a terméketlen, kopár szikla. Szeressük embertársainkat. Ne rakjunk oktalan válaszfalakat! Hiszen ugyanis csak az marad állandó, ami isteni. A gyarló emberi alkotás rövid életű és vele együtt örökre megsemmisül...

— **A király lemondását** adja hírül a beesi „Zeit”. Arról van szó, hogy a király meguntta az uralkodás fáradalmait és nyugalomba vonul. A párisi Matin is befejezett dolognak tekinti a király lemondását.

— **A vezérkar új főnöke.** Konrád helyében Semau altábornagy lett a vezérkar új főnöke.

— **Prohászka püspök a sajtóról.** Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspök cikket írt a napilappá átalakult Fejérmegyei Naplóban a sajtóról. A cikkben a sajtóról való véleményét ekképpen összegezi:

Ne kotorásson a sajtó a közélet esztornáiban; nem azért boltozzák be a kiadványokat, hogy szenzációhajhászok azokat lépten-nyomon föltárják. Ne rendezzen társas kirándulásokat a személgödörkhöz; az ily impresszáriónak tisztességes társaságban nincs helyük. Ne fadjon betörővé s ne nyitogassa a családi szentélyek s a privat élet diszkreciójának ajtóit; nem azért vannak azok becsukva, hogy idegenek oda betolakodjanak s a betörést nem változtatja vizitté az, hogy nem feszítő-vassal, hanem tollal pattantotta föl valaki a zárat. Ha az olvasó sajtó gyakran éhes sajtó is, mérsékelje dühét s ne rágja le tisztességét s becsületét; az ilyen magyar husba vág belé s az ilyen zsurnaliszta, bármily sikkes legyen, mégis csak kannibál. Szolgálja a sajtó a közérdeket; érezze a nyilvánosság pszichikai ingereit, de érezze erkölcsi felelősségét is; kritizáljon, tájékoztasson közügyekben, de ne utazzék közközléseken privat érdekekben.

— **A véderőjavaslat tárgyalását** napirendről leveszik, mert nincs kilátás, hogy abból a jelenlegi alakban törvény lehessen. A miniszterelnök ehhez a javaslatához kötötte állását s így ha szavát tartja, nincs kizárva a mielőbbi kormányválság.

— **Műsoros estély.** A székelyudvarhelyi reform. egyházközség e hó 9-én (szombaton) este a Budapest-szálló színháztermében az új harangok bezserzési költségeinek fedezésére Kálvin szövetségi műsoros estélyt rendez este 8 órakor kezdődőleg. Az estély kimagasló pontját képezi Dr. Kenessey Béla erdélyi ref. püspök szabad előadása és Dr. Solymossy Lajosné zongora-játéka, melyeken kívül Tompa Márta szaval és Voith Mariska, valamint a műkedvelők énekkara énekel. Másnap (vasárnap) d. e. 10 órakor lesz

a harangfelszentelési ünnepély. Imát mond Vajda Ferenc esperes. Az egyházi beszédet és felszentelést pedig Dr Kenessey ref. püspök tartja.

— **Harang feliratok.** Megemlékeztünk már a székelyudvarhelyi református egyház új harangjairól, melyeket hétfőn helyeztek el a templom tornyába és ugyanaznap este kipróbálták. A nagy harang felirata ez: „Diszóság Istennek! Dr Solymossy Lajos főgondnoksága, Vajda Ferenc esperes papsága idejében öntette a székelyudvarhelyi református egyházközség, híveinek közkölségén. Azon nagy harangja helyett, mely a Kassay Sámuel papsága idejében 1791. július 19-én öntetett volt. Szintén az udvarhelyi ecclesia tagjainak tulajdon kölségén 1911. okt. 31. Öntötte és felszerelte Szlésák László Budapesten.“ A kisebb harangon ez áll: „Békeség a földön! Dr Solymossy Lajos főgondnoksága, Vajda Ferenc esperes papsága idejében öntette a székelyudvarhelyi református egyházközség, híveinek közkölségén, azon kis harangja helyett, melyet Báró Daniel István ur és Gróf Mikos Anna asszony újra öntettek volt 1783-ban. 1911. okt. 31.“ A régi harangok leeresztésének és az újak felhuzásának sok nézője volt.

— **Házi-ipari tanfolyamok.** Negyedik hete, hogy Székelykeresztúron Holstein Matild okl. házi-ipari tanítónő ingyenes tanfolyamot tart a csipkeverésből, diszkosarak és nádszék bekötés munkálataiból. Eddig, mintegy 40 tanuló jelentkezett helyből és a vidékről. Ugy értesülünk, hogy a nevezett házi-ipari szakmából jövő hónap 15-ike körül Székelyudvarhelyt is lesz egy hathetes ingyenes tanfolyam a vármegyei házi-ipari tanterv alapján, melyet a város polgármestere fog elkérni az alispántól.

— **Polgári fillérestély,** melyet kedden este az önképző-kör nagytermében tartottak meg, igen jól sikerült. Nagy közönség volt együtt és egész este a szokásos jó hangulat, barátságos, feszületen társalgás uralkodott. A műsor! Bíró István tanár felolvasása vezette be, amely általános tetszésben részesült. Utána Kovács Erzsébet énekelt. Majd Florián Margit lépett a dobogóra és oly nagy sikerrel adta elő zenés költeményét, hogy a közönség kétszer is kivívta és zajosán megtáplolta. Bodrogi Balázs szintén szép sikerrel énekelt. Végül pedig Kónya János ar. toll babérokat finom árnyalattal előadott zenedarabjával.

— **Tíz arany pályadíjat** tűzött ki a „Háztartás“ a Magyar Asszonyok Közlönyének szerkesztősége a legjobb ételrecept beküldőjének. Az első díj öt arany, második díj három arany és a harmadik díj két arany. A pályázaton bárki résztvehet, levesek, levesbevalók, mártások, előételek, sült és főtt husok, halak, főzelékek, torták és tészták elkészítési receptjével. A beérkezett recepteket a főzőskolában bizottságilag kipróbálják, a megfelelő receptek azután a Háztartás számaiban megjelennek. A pályázat eredményét az 1912. február 20-iki „Háztartás“-ban hirdetik ki. Pályareceptek 1912. február 1-ig a „Háztartás“ szerkesztőségének, Urainé Hentaller Lilly szerkesztő címére, Budapest, VII. Thököly-ut 162. sz. küldendők.

— **Gyorsírást tanuló nők és fiúk.** A gyorsírás gyakorlati értékét, mely az életben lépten-nyomon nyilvánul, elvitatni nem lehet. Csak azon csodálkozunk, hogy ezt még eddig a középiskolákban kötelező tantárggyá nem tették. Igen sok felnőtt ember szeretné, ha a gyorsírás tudományával bírna, amelyet oly sokszor nélkülöznie kell. Holstein Matild a Vikár Béla elnöklelte alatt működő budapesti gyorsíró egyesülettől oklevelet nyert. Székelykeresztúron az unitárius gimnázium növendéket is tanítani fogja. Elhatározta, hogy Székelyudvarhelyt, a mennyiben az irányadó körök támogatását sikerül megnyernie, gyors-

írástani tanfolyamot nyit. E tanfolyamon havonta három korona díjért nyernének oktatást a jelentkezők. Akik értékelni tudják a gyorsírásnak életszükségletszerű fontosságát, azok bizonyára sietni fognak e kedvező alkalmat felhasználni és a gyorsírás hasznos tudományát elsajátítják. Nézetünk szerint — helyes lenne a gyorsírással kapcsolatosan az írógéppel való írást is tanítani. Hiszen ez ma már — különösen a leányok részére — tisztességes kenyérkereset. A gyorsírás tanfolyamra a jelentkezőket — szíveségből — a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala elfogadja.

— **Analfabéták oktatása a helybeli kaszárnyában.** A vármegyei népnevelési egyesületnek a helyi zászlóaljhoz az analfabéták oktatása érdekében benyújtott előterjesztését a parancsnokság elfogadván, az oktatás folyó hó 1-én kezdetét vette. A tanításra Gál Imre és Lőrinczi Béla helybeli áll. tanítók kérétek fel. Előbbi a számtan tananyagát, utóbbi az írva olvasást vezeti heti 2—2 órában. Elismeréssel adózunk a népnevelési egyesület akciójának.

— **Tíz koronaért leszurta a leányát.** Székelyderzs községben — mint lapunkat a múlt számra elkésztett értesítették — botrányos eset történt. Id. Pap József odavaló székely gazda leányát, Barta Zsigmondné Pap Juditot késsel megszurta és a hasát felmetszelte. Cselekedetének egyedüli okát arra vezetik vissza, hogy a szerencsétlen asszony 10 korona követelését apjától kért. Az asszony sérülése életveszélyes. Öt apró gyermekétől megválva, jelenleg a vármegyei kórházban ápolják. Az önmagáról megfeledezett apa örízet alatt van.

— **A brassói székely társaság jubiláris gyűlése.** A brassói székely társaság folyó hó 9-én 100-ik összejövetelének és 10 éves fennállásának alkalmából diszközgyűlést tart. Ez alkalomból Csulak Lajos titkár megírta a társaság 10 éves történetét. A vaskos kis füzet elején Zakariás János dr, a társaság elnöke írt tanulmányt az erdélyrészi pénzintézetekről. 272 pénzintézetnek adatait dolgozta föl abból a szempontból hogy mit áldoztak közcélokra. Megállapította, hogy 142 magyar pénzintézet 4.212.047 korona tiszta jövedelemből csak 61.448 koronát, azaz csak 1.45 százalékot adott közcélokra, míg 97 román pénzintézet 2.084.429 korona tiszta jövedelméből 109.060 koronát, azaz 5.23 százalékot, 32 szász pénzintézet pedig 2.235.489 korona tiszta jövedelméből 450 ezer 548 koronát azaz 20.4 százalékot adott közcélokra. E megdöbbentő számokat azért csoportosította a brassói székely társaság, hogy a magyar pénzintézeteket altruisztikusabb felfogásra, nagyobb áldozatkésziségre buzdítsa; mert a jelentős adataiból kitűnik, hogy éveken át hiába kért ajánlott levélben szétküldött indokolt körlevélben segínyt a brassói székely társaság a magyar pénzintézetektől: mindössze 316 koronát kapott; holott a társaság 10 éves fennállása alatt egyebektől eltekintve, 362 székely tanoncot telepített Brassóba és gondozott itt: a mivel ellensúlyozta a szászok- és románoknak azt a törekvését, hogy nagy pénzáldozatokkal kiszorítsák Brassóból a magyar iparosokat. A brassói székely társaság hazafias akciója valóban erősebb támogatást érdemel.

— **Feloszlás előtt álló egyesület.** Az első székely baromfi tenyésztő egyesület 1911. évi december hó 12-én délelőtt 11 órakor a vármegyei házi-ipari tantervben közgyűlést, tart melyre az egyesület tagjai meghívottak. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkár — pénztárnok jelentése 1910-ről. 3. Az egyesület feloszlása, illetve a vármegyei gazdasági egyesülettel való egyesülése ügyében beadott indítvány tárgyalása. 4. A 3 alatti indítvány leszavazása esetén az alapszabályoknak a viszonyok szerinti módosítása és új titkár s választmány választása. Amennyiben a december 12-re összehívott közgyűlés nem volna határozatképes, december 19-re ugyan ezen tárgysorozattal új közgyűlés hívatik össze, a mely a megjelent tagok

számára való tekintet nélkül határoz. Székelyudvarhely, 1911. november hó 29-én Az Elnökség.

— **Dülöre jutott a Szejke-fürdő ügye.** Folyó hó 3-án délután a vármegyei házi-ipari tantervben Gyerkes Mihály ig. tanító által összehívott értekezlet, miután még egyszer alapos vita és tanácskozás alá vette a Szejke-fürdő R. T. alapítási tervét, a Részvénytársaság alapítását kimondotta s a jelenlévők sorából 28-an az alapító okmányt aláírták. Határozatokat hoztak a begyűlt pénz kezelését illetőleg, s azzal az Udvarhelymegyei takarékpénztárt bízták meg. A szervezés további munkálatait: a részvényjegyző iver kibocsátását, propagálását Gyerkes igazgatóra bízták. A toborzás munkájára az alapítók lelkesen vállalkoztak. Szejke-fürdő sorsa tehát megpecsételtetett és hisszük, hogy nemcsak a város, melynek eminens érdeke a fürdő kiépítése, hanem a vármegye és az ország tanítóssága is megmozdul s nem sokára testet ölt a szép eszme. Értesüléstünk szerint a holnap tartandó orsz. tanítói gyűlés s majd a vármegyei tanító egyesületek is foglalkoznak e nagy fontosságú kérdéssel. Rendkívül sok oldalról nyertünk értesülést a csatlakozást illetőleg.

— **Postanövendékek félétele.** A posta, távirtda és távbeszélő kezelési szolgálatban való kiképzés céljából az egyes posta-, távirtda- és távbeszélőhivatalokhoz növendékeket vesznek föl. Növendékül magyar horos ifjak pályázhatnak, kik a magyar nyelvet szóban és írásban bírják, a középiskola IV., vagy ezzel egyenlő rangú más iskola megfelelő osztályát hazai tanintézetben sikerrel végezték, 14 évesnél nem fiatalabbak és 16 évesnél nem idősebbek, az iskola bevégezése és a felvétel között azonban legfeljebb egy évi megszakítás lehet s ez esetben is igazolni kell, hogy ezalatt az illető hol tartózkodott és mivel foglalkozott. A felvételért a sajátkezűleg írt és 1 K-ás bélyeggel ellátott kérvény folyó év és hó 31-ig nyújtandó be azon posta- és távirtdahivatalnál, hová folyamodó felvételét ohajtja. A további feltételek az egyes posta-, távirtda- és távbeszélőhivataloknál megtudható. (76.022—911. sz. K. M.)

— **halotti tor.** A hagyatéki eljárás terén érdekes határozatot hozott most a királyi Kuria. Még 1909-ben elhalt egy fehértemplomi hentesmester, a kinek temetése után nagy halotti tort rendeztek. A tornak költségeit azután a hentes özvegye felszámította s hagyatéki tehernek kívánta tekinteni. Ez ellen azonban a rokonság tiltakozott s úgy a tornak, valamint a síremléknek és sírkerítésnek költségeit a terhek közül törölni akarta. A királyi Kuria elsőtanácsa az ügyben elvi jelentőségű határozatot hozott. Kimondotta, hogy a halotti tor és a sírköfőállítás kegyeleten és általános szokáson alapul s így költségeit a hagyatéki terhek közé kell sorolni. Kimondotta azonban azt is, hogy a bíróságnak joga van az esetleg aránytalanul magasán felszámított ily költségeket az örökhagyó társadalmi állásához mérten mérsékelni.

Szerkesztői üzenetek.

A tó-utca környékén csak nem nyughatnak. Unos-untalan keresik az alkalmat a kötekedésre. A bőrtükben elférni nem bírnak; noha elég soványok, akár csak az agár. De hát így szoktak mulatni a nagyra nevelt alakok mostanában — arra felé. Ha egész héten át nem akad közérdekű munka számukra, ráülnek egy szerepelni vágyó névre (az nem tesz semmit, ha tulajdonosának a féllába már „hütnel kezelés, csalás, szélhámoság“ s több ilyesmiért a tömlőc küszöbén is van, mint a hírhedt „Kathonay“-féle önszemétséprésénél — közbotrányra történt!) és „nyilatkoz“-nak... Azt hiszik, hogy minden ép elméjű ember nincs tisztában azzal, hogy csak a nevek változnak, de az alaptalanul támadó förmegyények — a tó-utca környékéről származnak!... Balga hit. Az ilyen fegyverek pedig uri emberek kezébe nem való. „Argus“ a „mózik“-ról írt közleményét haszonlesésből nem írta. A legszentebb közérdek indította javaslattevő, irányt mutató írására. A közvéleménynek adott hangot. Aki pedig ezzel szemben a közérdeket is személyeskedő, bosszúvágytól toporzókoló „nyiltér“-anyagra használja, azzal komolyan szóba állani nem érdemes. „Argus“-nak és a nagyközönségnek is ez a véleménye.

7700—1911 tkvi.

Hirdetmény.

Homoródszépér község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakított és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII és az 1891. XVI. t. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesítésével kapcsolatban foganatosított.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1912. év január hó 3-án fog kezdődni.

Ennél fogva:

felhívják az összes érdekeltek hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkvi tervezet ellen netalán észrevételeket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetések-ből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok a kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldötte előtt kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. Mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t. c. 15, 18 és az 1879. évi 38. t. c. 5. 6. 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létre jöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogokat nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elégedési kedvezménytől is elesnek.

és azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zalogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyzve, ugyisntén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyeg mentesség keezményétől elesnek.

Kr. Járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Okládon 1911 évi november 25.

Dr. Földes s. k.

kir. bír.

A kiadmány hiteléül:

Wermescher

kir. telekkönyvvezető.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőné:

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szűreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

Udvarhelyvármegye Nemes Csáládjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-moralt, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő theológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne. A Talmud kivonatos, de szöszterinti fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 8 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában
Budapest, III. Nád-utca 1. szám.



Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjük, mivel sok haszontalan utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabkáján rajta van a „Réthy” név.

1 doboz ára 60 fil. Mindonütt kapható

Csak RÉTHY-félét fogadjanak el!

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízhatóan és ártalmatlanul megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvösmester.
Kolozsvar.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol

Sürgőnycim: Dietrich ékszerész Kolozsvar.



deléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Erdélyi püspöki uradalom szőlő- és pincegazdasági intézőjétől.

244—911. szám.

Megvételre keresünk mintegy **harmincezer** friss vágású, négy-öt méter hosszú, legalább negyvenöt milliméter töltméről vastagságú, egyenes **tő-tenyőkarót**. — Az utolsó félévi hegyenővés nem vétetik tekintetbe. Tíz darabból álló, mintázott árajánlatot kérek, Gyulafehérvár állomáson átadva, illetve átvéve.

Eladunk: **Rózsamáli-, Csillag-dai és Strázsai**, egyszer fejtett **ujborokat**, hektóliterenként 70 (hetven) koronától kezdve.

Gyulafehérvár (város), 1911. november 28.

Erős Imre,
szőlőgazd. intéző.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-

len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárak részére

100 példányt elfogadott. Ára

3 korona. Kapható:

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

TALÁLÓS O O O

O O O KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres.

7800—911. tkvi. sz.

HIRDETMÉNY.

Az oklándi kir. járásbíróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy **Lövete** község közhelyei-erdő leelőinek arányosítása következtében a telekkönyvi átalakításból folyó végleges tkvi bevezetés az 1869. évi 2579 és 15960—911 VIII. I. M. rendelet értelmében befejezést nyert.

Ez azzal a felhívással tetetik közzé hogy mindazok, kik az arányosítás illetve átalakítás következtében történt telekkönyvi bejegyzéseiben magukat sérelmesnek vélik ebbeli elszámolásaikat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912. évi június hó 10. napjáig bezárólag nyújtsák be mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításakor közbejött téves bevezetések-ből származó bármilyen igényüket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzések pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

A kir. járásbíróság, tkvi hatóság. Oklánd, 1911. évi november hó 28. án.

DR FÖLDES s. k. kir. jbir.

A kiadmány hiteléül:

Wermescher kir. tkvvezető.